

Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем
Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЕКТ)

на тему:

Аналіз та оцінка фінансової звітності суб'єкта господарювання

Студентки 2 курсу, 5-м групи,
спеціальності «Облік і оподаткування»
спеціалізації «Фінансовий контроль»

Диченко Анастасії
Олексіївни

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансового аналізу
та аудиту

Гоцуляк Володимир
Дмитрович

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
доцент, відмінник освіти

Назарова Каріна
Олександрівна

Київ 2019

Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем
Кафедра фінансового аналізу та аудиту
Спеціальність «Облік і оподаткування»
Спеціалізація « Фінансовий контроль»

Затверджую

Зав. кафедри К.О. Назарова

“ _____ ” _____ 20__ р.

Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студента

Диченко Анастасії Олексіївни

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи(проекту): Аналіз та оцінка фінансової звітності суб'єкта господарювання (на матеріалах ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс»).

Затверджена наказом по університету від “ _____ ” _____ р. № _____

2. Термін здачі студентом закінченої роботи (проекту): “ 01” 11 2019 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту):

Мета роботи: з'ясувати, чи зможе досліджувана компанія ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» покрити свої короткострокові і довгострокові зобов'язання і рекомендувати, як вирішити проблеми компанії. Оцінка того, чи перебуває ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» в стабільному фінансовому стані, і прогнозувати його майбутній зріст.

Об'єкт роботи: фінансово-господарська діяльність ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».

Предмет роботи: теоретичні та організаційно-практичні аспекти аналізу фінансової звітності підприємств.

4. Перелік графічного матеріалу (з точним визначенням обов'язкових креслень): таблиці та діаграми основних показників, що характеризують результати діяльності підприємства; методика здійснення контролю фінансової звітності; організаційно-інформаційна модель контролю фінансової звітності об'єкта дослідження.

5. Консультанти по роботі (проекту), із зазначенням розділів проекту, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Гоцуляк В.Д.		
2	Гоцуляк В.Д.		
3	Гоцуляк В.Д.		

6. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань, що їх належить розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.

1.1. Сутність, визначення та та користувачі фінансового аналізу.

1.2. Характеристика форм звітності та підходи до фінансового аналізу.

1.3. Оцінка нормативно-правового забезпечення та спеціальної літератури з питань дослідження.

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».

2.2. Методика та інструменти аналізу показників фінансової звітності.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.

3.1. Комплексний аналіз та оцінка фінансової звітності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».

3.2. Напрями вдосконалення методики аналізу та оцінки фінансової звітності суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

7. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи (проекту)	Термін виконання етапів роботи (проекту)	
		за планом	фактично
1	Розробка плану ВКР		
2	Написання 1 розділу ВКР		
3	Написання 2 розділу ВКР		
4	Написання 3 розділу ВКР		
5	Написання вступу та висновків ВКР		
6	Представлення роботи на кафедру		
7	Підготовка доповіді та ілюстрованого роздавального матеріалів		
8	Попередній захист ВКР		

Дата видачі завдання «__» _____ 2019 р.

Керівник випускної кваліфікаційної роботи

_____ к.е.н. Гоцуляк В.Д.

Гарант освітньої програми

_____ д.е.н. Назарова К.О.

Завдання прийняв до виконання студент-дипломник

_____ Диченко А.О.

[illegible]

Керівник

Висновок кафедри про випускню кваліфікаційну роботу(проект)

Випускнуну кваліфікаційну роботу (проект) переглянуто.

Студентка Диченко Анастасія Олексіївна може бути допущена до захисту цієї роботи (проекту) в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____

К.О. Назарова

“ ”

_____ 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	11
1.1. Сутність, визначення та користувачі інформації фінансового аналізу.....	11
1.2. Характеристика форм звітності та підходи до фінансового аналізу.....	14
1.3. Оцінка нормативно-правового забезпечення та спеціальної літератури з питань дослідження.....	17
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	20
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».....	20
2.2. Методика та інструменти аналізу показників фінансової звітності.....	27
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	31
3.1. Комплексний аналіз та оцінка фінансової звітності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».....	31
3.2. Напрями вдосконалення методики аналізу та оцінки фінансової звітності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».....	42
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Глобалізація дозволила компаніям перетинати кордони зарубіжних країн і конкурувати з міжнародними компаніями на глобальному рівні. Компанії часто стикаються з більш складними умовами через більш високий рівень конкурентоспроможності. З іншого боку, компанії можуть використовувати ці зміни, щоб перетворити їх в свою конкурентну перевагу і стати більш прибутковою.

У 21 столітті кожен прагне займатися своєю справою. Тим не менш, у деяких підприємців недостатньо знань про фінансову звітність. Кожна компанія повинна мати ідеальний огляд своїх фінансових результатів і діяльності, щоб подолати сьогоденних конкурентів і отримати прибуток. Ці висновки можуть бути засновані на фінансовому аналізі, який вважається одним з найбільш важливих інструментів фінансового управління. Таким чином, аналіз фінансової звітності є життєво важливим знанням для тих, хто пов'язаний з бізнесом.

Актуальність теми. У сучасних посткризових умовах розвитку економіки, при високому рівні конкуренції на вітчизняному та закордонному ринку від сучасних суб'єктів господарювання вимагається підвищення якості управління власною діяльністю. Для ефективного та якісного управління необхідний значний обсяг об'єктивної, достовірної та формалізованої інформації, отримати яку можливо з фінансової звітності суб'єктів господарювання. Однак, звичайне використання фінансової звітності для управління господарською діяльністю підприємства є недостатньо, необхідно отримати більш ємну та придатну інформацію, яку можна досягти за допомогою аналізу.

Мета дипломної роботи полягає в тому, щоб провівши комплексний аналіз з'ясувати загальний фінансовий стан компанії, визначити основні показники та її вплив, зробити висновки чи зможе компанія ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» покрити свої короткострокові і довгострокові зобов'язання і рекомендувати, як вирішити поточні проблеми компанії. Оцінка того, чи перебуває ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» в

стабільному фінансовому стані, чи загрожує компанії на поточному рівні розвитку та діяльності банкрутство, і прогнозувати його майбутній розвиток.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- дослідити сутність, визначення та користувачі інформації фінансового аналізу;
- визначити характеристика форм звітності та підходи до фінансового аналізу
- оцінити нормативно-правове забезпечення та спеціальну літературу;
- дати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- визначити методику проведення аналізу та оцінки;
- провести комплексний аналіз фінансової звітності та надати відповідні висновки;
- визначити напрями вдосконалення методики аналізу та оцінки фінансової звітності.

Предметом дослідження є теоретичні та організаційно-практичні аспекти аналізу фінансової звітності підприємств.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань у випускній кваліфікаційній роботі застосовано методи теоретичного та емпіричного дослідження: діалектичний, індукції, дедукції, аналізу, синтезу – при визначенні основних економічних складових аналізу фінансової звітності; порівняння, групування – при проведенні аналізу динаміки та структури фінансової

Наукова новизна одержаних результатів. У випускній кваліфікаційній роботі представлено результати дослідження аналізу та оцінки фінансової звітності. Запропоновані наукові положення, які містять елементи наукової новизни, полягають у такому:

Набуло подальшого розвитку:

- визначення поняття «фінансовий аналіз», під спираючись на визначення вітчизняних та міжнародних науковців було запропоновано розуміти його як процес виявлення фінансових сильних і слабких сторін фірми шляхом правильного встановлення взаємозв'язків між різними статтями балансу і звіту про прибутки і збитки та іншими формами звітності.

- алгоритм виконання аналізу фінансової звітності для всебічного та повного надання інформації необхідної для надання висновків та прийняття подальших;

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони спрямовані на застосування у практиці проведення аналізу та оцінки фінансової звітності. Прикладне значення та цінність представлених у роботі рекомендацій підтверджено довідкою про впровадження, виданою ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».

Аналіз останніх досліджень. Питанням аналізу фінансової звітності або аналізу фінансового стану підприємств, проблеми управління фінансово – господарською діяльністю підприємств, підвищення ефективності процесів здійснення такої діяльності приділяли увагу багато закордонних та вітчизняних вчених, а саме: Л.А. Бернстайна (Bernstein), М.П. Денисенко, Н.І. Демчук, А.М. Лисенко, Р.В. Сидоренко, М.В. Тимоць, І.І. Туболец, Е.А. Хелферта (Helfert), О.П. Фещенко В.А. Бойчука, О.М. Губарика, М.М. Кальченко, О.В. К та інших.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Сутність, визначення та користувачі інформації фінансового аналізу

Поточна ділова ситуація зіткнулася з наслідками фінансової кризи. Багато компаній переживають важкий період і намагаються вижити, незважаючи на несприятливі умови на ринках. Отже, компанія повинна мати загальний огляд своєї ситуації, щоб приймати правильні рішення і забезпечувати майбутній розвиток компанії. Ці результати можуть бути виявлені за допомогою фінансового та іншого аналізу, який надає необхідну інформацію. Процес критичної оцінки фінансової інформації, що міститься у фінансовій звітності, для розуміння і прийняття рішень, що стосуються діяльності фірми, називається «Аналіз фінансової звітності». Це в основному дослідження взаємозв'язку між різними фінансовими фактами і даними, наведеними в фінансових звітах, і їх інтерпретація, щоб отримати уявлення про прибутковість і операційної ефективності фірми для оцінки її фінансового стану і майбутніх перспектив.

Термін «фінансовий аналіз» включає в себе такі поняття як «аналіз, так і інтерпретація». Термін «аналіз» означає спрощення фінансових даних шляхом методичної класифікації, наведеної у фінансовій звітності. Інтерпретація означає пояснення значення і значущості даних. Ці два поняття доповнюють один одного. Аналіз марний без інтерпретації, а інтерпретація без аналізу важка або навіть неможлива.

Що таке фінансовий аналіз? Історичні корені фінансового аналізу сходять до походження грошей. Однак методи фінансового аналізу історичних методів змінилися у багатьох відношеннях. В даний час тільки його принципи і причини

складання однакові. Сучасні методи фінансового аналізу виникли в США. Там, де написано найбільшу кількість теоретичних робіт по цій темі і реалізовано практичне застосування цих методів. Термін «фінансовий аналіз» походить від англійської мови. У континентальній Європі (особливо в німецькомовних країнах) частіше зустрічається поняття «аналіз балансу» (німецька мова - Bilanzanalyse) або навіть «повна критика» (німецька мова Bilanzkritik). Первісне розуміння фінансового аналізу було засновано на розгляді відмінностей в показниках бухгалтерського обліку в абсолютному вираженні, особливо в грошовому вираженні. В якості наступного еволюційного кроку був введений аналіз фінансової звітності для оцінки рентабельності фірми. Особливо під час Великої депресії в 30-і роки питання ліквідності та виживання фірми стали важливими. Саме тому увага звернулося на рентабельність і ефективність.

Є багато визначень цього. Але в цілому фінансовий аналіз це оцінка бізнесу з точки зору його прибутковості, ефективності, стабільності, платоспроможності і майбутнього потенціалу, заснований на аналізі його фінансової інформації.

Аналіз фінансової звітності - це об'єктивний процес, який спрямований на оцінку поточного і минулого фінансового становища і результатів діяльності підприємства, з основною метою визначення найкращих можливих оцінок і прогнозів щодо майбутніх умов.

Фінансовий аналіз - це процес виявлення фінансових сильних і слабких сторін фірми шляхом правильного встановлення взаємозв'язків між різними статтями балансу і звіту про прибутки і збитки.

Фінансовий аналіз - це сфера, що представляє значну частину фінансового менеджменту фірми[61].

По суті, він включає в себе перегрупування і аналіз інформації, що надається фінансовою звітністю, для встановлення відносин і виявлення сильних і слабких сторін ділового підприємства, що може бути корисно при прийнятті рішень, пов'язаних з зіставленням з іншими фірмами (перехресний аналіз) і з власними результатами фірм за певний період часу (аналіз часових рядів).

Він забезпечує зворотний зв'язок між передбачуваним ефектом управлінських рішень і реальністю. Він тісно пов'язаний з предметом фінансового обліку, який надає дані та інформацію для прийняття фінансових рішень за допомогою фінансової звітності, яка представляє собою бухгалтерський баланс, звіти про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів і звіт власний капітал. Для правильної оцінки аналізу більш важливим є правильна інтерпретація кінцевих результатів і пошук їх причин і наслідків, щоб допомогти користувачам зрозуміти зв'язок між прийняттям управлінських рішень і його впливом на фінансовий стан і результатами діяльності компанії. На основі цих висновків керівництво стежить за фінансовою стабільністю, прибутковістю і ліквідністю компанії і, отже, приймає рішення, що ведуть до оптимізації організації в майбутньому.

Можна заключити що мета і ціль фінансового аналізу – надати висновки за допомогою спеціальних методологічних інструментів, охопити всі елементи фінансового управління і, отже, проаналізувати їх. Компанія може вважатися фінансово прогресивною та активною, якщо вона здатна виконувати свої цілі як в сьогоденні, так і в майбутньому.

Фінансовий аналіз може проводитися керівництвом фірми або сторонніми користувачами поза фірмою, а саме власниками, торговими кредиторами, кредиторами, інвесторами, профспілками, аналітиками та іншими. Характер аналізу буде відрізнятися в залежності від мети аналітика. Техніка, часто використовувана аналітиком, не обов'язково повинна служити меті інших аналітиків через відмінності в інтересах аналітиків. Фінансовий аналіз корисний і важливий для різних користувачів а саме:

- ❖ Фінансовий менеджер – фінансовий аналіз фокусується на фактах і відносинах, пов'язаних з управлінською ефективністю, корпоративної ефективності, фінансовими сильними і слабкими сторонами і кредитоспроможністю компанії.

- ❖ Вище керівництво – важливість фінансового аналізу не обмежується тільки фінансовим менеджером. Він має широку сферу охоплення, в яку входять вище керівництво в цілому і інші функціональні керівники. Керівництво фірми

буде зацікавлене в кожному аспекті фінансового аналізу. Вони несуть повну відповідальність за те, щоб ресурси фірми використовувалися найбільш ефективно і щоб фінансовий стан фірми був стабільним. Фінансовий аналіз допомагає керівництву вимірювати успішність діяльності компанії, оцінювати результати діяльності окремих осіб і оцінювати систему внутрішнього контролю.

❖ Кредитори – постачальники довгострокової заборгованості стурбовані платоспроможністю і довгостроковим виживанням фірми. Вони аналізують прибутковість фірми протягом певного періоду часу, її здатність генерувати грошові кошти, можливість платити відсотки і виплачувати основну суму боргу. Довгострокові кредитори аналізують історичну фінансову звітність, щоб оцінити її майбутню платоспроможність і прибутковість.

❖ Інвестори – які вклали свої гроші в акції фірми, зацікавлені в доходах фірми. Як такі, вони концентруються на аналізі поточної і майбутньої прибутковості фірми. Вони також зацікавлені в структурі капіталу фірми, щоб з'ясувати її вплив на прибуток і ризик фірми. Вони також оцінюють ефективність управління і визначають необхідність змін.

❖ Профспілки – профспілки аналізують фінансову звітність, щоб оцінити, чи може вона в даний час дозволити собі підвищення заробітної плати і чи може вона компенсувати підвищення заробітної плати за рахунок підвищення продуктивності або підвищення цін.

❖ Інші – економісти, дослідники і т. аналізують фінансову звітність для вивчення поточних ділових і економічних умов. Урядові установи мають потребу в цьому для регулювання цін, оподаткування та інших подібних цілей.

1.2. Характеристика форм звітності та підходи до фінансового аналізу.

Існують чотири основні форми фінансової звітності які використовують підприємства (рис. 1.1)

Рис. 1.1 *Форми фінансової звітності*

Форма, склад, та принципи та вимоги до складання визначаються певною низкою законів та нормативно-правових документів, а саме:

- ❖ Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні
- ❖ Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1)
- ❖ Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ)
- ❖ Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (GAAP)

Цими документами визначаються «основні правила» для фінансової звітності, забезпечується структура, яка показує, яку інформацію слід включати в фінансову звітність і як її слід представляти. Стандарти розроблені таким чином, щоб інформація про фінансовому звіті була надійною і порівнянною. Для того, щоб мати функціональне розуміння фінансів, важливо повністю розуміти бухгалтерський баланс, звіт про прибутки і збитки та рух грошових коштів та звіт про власний капітал.

Якісні матеріали є основою для фінансового аналізу. Якщо документи не обробляються належним чином і професійно або якщо ми використовуємо неправильні матеріали, цінні результати не можуть бути отримані.

Бухгалтерський баланс - складається з трьох основних частин: активи, зобов'язання і власний капітал. Зв'язок між цими трьома елементами можна виразити за допомогою основного рівняння бухгалтерського обліку:

$$\text{Активи} = \text{Зобов'язання} + \text{Капітал.}$$

Бухгалтерський баланс є основним фінансовим звітом, який представляє фінансове становище компанії і є основою для оцінки безпеки бізнесу. Структура активів, пасивів і капіталу особливо важлива, поряд з кореляцією і взаємозалежністю активів, пасивів і капіталу. В контексті якості бізнесу, крім безпеки, ефективність бізнесу також дуже важлива. Зазвичай ми визначаємо ефективність бізнесу як здатність досягати певних цілей. Бізнес-цілі можуть відрізнятися, а це означає, що ефективність бізнесу залежить від набору принципів і певних цілей. Рентабельність бізнесу є найбільш часто заявленою цілю. Якщо ми розуміємо ефективність таким чином, то вона вимірюється рахунком прибутків і збитків [58].

Хоча баланс відображає фінансове становище в певний момент, звіт про фінансові результати (або звіт про прибутки і збитки) представляє результати діяльності компанії за певний період часу. Основними елементами цього звіту є: доходи, витрати і їх різниця, які можуть бути прибутком або збитком. Він дає огляд своїх загальних доходів (продажів), витрат на ведення бізнесу (витрат) і чистого прибутку або збитку.

Не виключено, що компанія за даними про прибутки і збитки має успішний бізнес з прибутком, але в той же час має проблеми з виконанням поточних зобов'язань. Це можливо тому, що доходи і витрати відносяться до облікових категорій, і в багатьох випадках їх можна відрізнити від грошових надходжень і грошових витрат. Відповідно до цього при оцінці ефективності бізнесу крім балансу і звіту про прибутки і збитки нам також необхідно використовувати звіт про рух грошових коштів і звіт про зміни у власному капіталі. Звіт про рух грошових коштів містить інформацію про грошові надходження і витрати коштів, а також про їх різниці, тобто про рух грошових коштів. Звіт про рух грошових коштів об'єднує інформацію як з бухгалтерського балансу, так і зі звітів про прибутки і збитки. Він відображає зміни рахунку грошових коштів і відстежує зміни грошових потоків від операцій, інвестицій і фінансування.

Звіт про власний капітал - узагальнює діяльність рахунків власного капіталу з балансу, показує всі транзакції, які відносяться до прибутку або збитку за певний період часу.

Є також примітки до вищезгаданої фінансової звітності. У цих примітках міститься додаткова інформація про метод амортизації, методи інвентаризації та іншої важливої інформації, яка допомагає аналізу [60].

Виділяють два основні підходи до фінансового аналізу можна розділити на:

Фундаментальний (якісний) аналіз - аналіз заснований на знаннях про взаємозв'язок між економічними і неекономічними явищами з урахуванням досвіду фахівця і майбутніх тенденцій.

Технічний (кількісний) аналіз - аналіз заснований на математичних, статистичних, економетричних та інших алгоритмічних методах для складання економічних даних і отримання відповідних висновків.

1.3. Оцінка нормативно-правового забезпечення та спеціальної літератури з питань дослідження.

Літературний огляд буде охоплювати наукові статті, пов'язані з методами, які будуть використовуватися в фінансовому аналізі, опубліковані в рецензованих наукових журналах. Основна увага в огляді літератури буде приділено аналізу фінансових коефіцієнтів, прогнозування банкрутства.

У 1968 році Джеймс О. Хорріган написав статтю «Коротка історія аналізу фінансових коефіцієнтів», присвячену розробці аналізу коефіцієнтів.

У 1930-х роках відбулися дві важливі події, безпосередньо пов'язаних з аналізом коефіцієнтів: публікація середніх галузевих коефіцієнтів Роєм А. Фоулка; і дослідження ефективності коефіцієнтів як предикторів фінансових труднощів бізнесу. Професор Хорріган заявив, що негативною стороною аналізу коефіцієнтів є відсутність їх явної теоретичної структури, а позитивної - використання аналізу коефіцієнтів для порівняння фінансової звітності між фірмами і за певні періоди часу. Він також зазначив, що дані свідчать про те, що фінансові коефіцієнти мають прогностичними здібностями, принаймні в відношенні фінансових труднощів.

Прогнозуючі здатності фінансових коефіцієнтів вивчалися Вільямом Х. Бівер, Мелвіном О'Коннором і багатьма іншими. Бівер вивчав прогнозує здатності фінансових коефіцієнтів при банкрутстві підприємств. Він визначив банкрутство як «нездатність фірми оплачувати свої фінансові зобов'язання в міру їх погашення». Він виявив, що не всі співвідношення пророкують однаково добре. Наприклад: відношення грошового потоку до загальної заборгованості має чудову здатність прогнозування, тоді як співвідношення ліквідних активів має більш слабку здатність прогнозування. О'Коннор оцінив корисність фінансових коефіцієнтів, щоб допомогти інвесторам в ранжируванні звичайних акцій по майбутньої ставкою прибутковості. На жаль, він виявив, що фінансові коефіцієнти мало придатні для прогнозування майбутньої норми прибутку.

Іншою людиною, вивчавшою передбачувану силу коефіцієнтів корпоративного банкрутства, був Едвард І. Альтман. У 1968 році він опублікував статтю: «Фінансові коефіцієнти, дискримінаційний аналіз і прогноз корпоративного банкрутства». У статті він використовував множинний дискримінантний аналіз для оцінки прогнозує здібностей ряду фінансових коефіцієнтів банкрутства. Дослідження було проведено на основі даних про шістдесяти чотирьох виробничих компаніях, які в рівній мірі розділені на дві групи: банкрут і не банкрут. Він представив модель Z-рахунку в статті. Це сума п'яти співвідношень, кожне з яких помножена на відповідні коефіцієнти. Ці п'ять коефіцієнтів представляють п'ять стандартних категорій коефіцієнтів: ліквідність; рентабельність, левередж, платоспроможність; і показники активності. Модель передбачала банкрутство вихідного зразка з точністю 94%. Крім того, модель виявилася досить точною в декількох вторинних вибірках, введених для перевірки надійності моделі Z. Професор Альтман прийшов до висновку, що модель може точно передбачити банкрутство за два роки вперед, і точність швидко зменшилася через два роки[59].

Проблемними питаннями фінансового аналізу підприємницької роботи різноманітних форм власності і різноманітних форм господарювання

Фінансову звітність як компонент аналізу досліджували у власних працях П.Я. Хомин, О. Левицька, Р. В. Сидоренко, М.Ю. Аверіна і інші науковці.

В сучасних працях вітчизняні науковців досліджують та розширюють ключові питання «Ролі і місця аналізу фінансової звітності в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктами господарювання» Єпіфанова І.М.[22] спираючись на сучасні тенденції та зміни законодавства та ринку. Загалом багато науковців та дослідників займаються фундаментальними питаннями методики та проведення аналізу та перспективами його розвитку, а саме такі науковці Шубіна С.В.[56], Мірошник О. Ю., Сулименко Катерина, Царук В.Ю.[52] Також Чернега Любов[53] розглядала питання перспектив оновлення національних стандартів спираючись на Директиви ЄС.

В підсумку можна зазначити що питання аналіз фінансової звітності є актуальне та багато вітчизняних та міжнародних науковців присвячують свої праці розгляду нових питань чи поглиблення вже існуючої праць.

РОЗДІЛ 2

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ
ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс»

Товариство з обмеженою відповідальністю було зареєстровано як юридична особа 01.10.2015р. та основними видами діяльності підприємства за КВЕД є:

- Торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами;
- Торгівля іншими автотранспортними засобами;
- Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;
- Роздрібна торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів;
- Допоміжне обслуговування наземного транспорту.

Для економічної характеристики підприємства необхідно розглянути основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ "ОЗК Авто-Сервіс", що відображаються у щорічній фінансовій звітності. Детально Баланс та Звіт про фінансові результати можна побачити в Додатках А і Б в розрізі їх підрозділів.

Так як діяльність підприємства почалася лише в 2015 році, було прийнято рішення проводити аналіз за двома типами звітності: річною з 2015 по 2018 рік, та квартално, а саме за третіми кварталами 2016 – 2019, 2015 не входить через те що діяльність підприємства розпочалась не з першого кварталу року.

Спершу розглянемо динаміку обсягу та складу балансу підприємства по основним показникам за період з 2015 по 2018 рік.(табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка обсягу та складу активів ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018р.

тис.грн

Показники	2016/2015		2017/2016		2018/2017	
	Асол. Зміна	Темп приросту %	Асол. Зміна	Темп приросту %	Асол. Зміна	Темп приросту %
Необоротні активи	2,80	280%	-0,90	-32%	-0,80	-42%
Основні засоби	2,80	280%	-0,90	-32%	-0,80	-42%
Оборотні активи	1706,80	20564%	656,40	38%	802,90	34%
Запаси	326,80	32680%	141,30	43%	313,10	67%

Продовження таблиці 2.1

Дебіторська заборгованість за послуги	537,40	53740%	149,70	28%	107,10	16%
Дебіторська заборгованість за розрахунками	356,60	35660%	314,00	88%	147,60	22%
Інша поточна дебіторська заборгованість	51,30	5130%	139,40	272%	502,60	264%
Гроші та їх еквіваленти	435,10	16115%	-92,00	-21%	-279,20	-81%
Витрати майбутніх періодів	0,20	14%	0,30	19%	0,00	0%
Інші оборотні активи	-0,60	-14%	3,70	103%	11,70	160%
Усього Активів	1709,60	20598%	655,50	38%	802,10	34%

Загальна тенденція обсягу та складу активів підприємства є позитивною, збільшення відбувалися майже по всі статтям, особливо в статті запасів, що свідчить про розширення та розвиток діяльності роздрібного підприємства

Як можна побачити в 2015 році підприємство лише розпочинало свою діяльність тому обсяг активів становив лише 482 тисяч гривень, для початку діяльності даний об'єм активів є достатнім і вказує на ефективний менеджмент та бізнес план. Розглядаючи зміну показників в 2016 році порівняно з 2015 відбулося позитивне зростання, що вказує на активний розвиток діяльності. Доцільним є розглядати динаміку між 2016 та 2017 роком. Серед необоротних активів, зокрема основних засобів, зміни є незначними, зменшення на 1 тис. грн. в 2017 році порівняно з 2016. Оборотні активи в 2017 році порівняно з 2016 зросли на 38% що разом зі збільшенням дебіторської заборгованості на 28 % може свідчити про позитивну тенденцію в розвиненні бізнесу, збільшенню клієнтської бази. Станом на 2018 рік тенденція до розширення зберіглась, збільшення запасів на 67% та дебіторська заборгованість зросла на 16%. Однозначно вказувати на виключно позитивні на даному етапі аналізу некоректно, так як таке велике збільшення запасів може також вказувати на застій товарів та не реалізацію їх в запланований період, а невелике зростання дебіторської заборгованості з позитивно сторони може вказати на вчасне погашення покупцями заборгованості за товари.

Розглянемо динаміку обсягу та складу капіталу за 2015-2018 (таб. 2.2)

Загальна динаміка є позитивною, збільшення власного капіталу вказує на покращення прибутковості підприємства, що підтверджує збільшення запасів з

табл. 2.1, та зменшення позикового говорить про вчасне погашення підприємством своїх боргів перед постачальниками.

Таблиця 2.2

Динаміка обсягу та складу капіталу ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 р.

тис.грн

Показники	2016/2015		2017/2016		2018/2017	
	Асол. Зміна	Темп приросту %	Асол. Зміна	Темп приросту %	Асол. Зміна	Темп приросту %
Власний капітал	506,70	-3269%	565,10	115%	238,60	23%
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	506,70	-2252%	565,10	117%	238,60	23%
Позиковий капітал	1191,70	5007%	85,30	7%	551,70	42%
Поточна кредиторська заборгованість за послуги	740,00	74000%	-350,60	-47%	429,70	110%
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	457,80	45780%	345,80	76%	52,90	7%
Інші поточні зобов'язання	-6,10	-26%	90,10	509%	69,10	64%
Капітал всього	1709,60	20598%	655,50	38%	802,10	34%

Розглянемо детально нерозподілений прибуток станом на 2015 становив 102 тис. грн. и в 2016 році зріс до 484 тис. грн, після чого збільшився ще на 117% в 2018 і склав 1049 тис. грн. Після чого в 2018 році відбулося зростання на 23%. Данна тенденція, як вже було сказано раніше, вказує на позитивну динаміку. Поточна кредиторська заборгованість зменшилась в 2017 році порівняно з 2016 роком на 25 %, що в сукупності зі збільшенням запасів та прибутку підприємства вказує на ефективну політику підприємства щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками. В 2018 році порівняно з 2017 роком зросла кредиторська заборгованість на 110%, що разом з високим зростанням запасів в 2018 може вказати на неефективне планування, так як запаси не реалізувалися і в свою чергу не вдалося покрити кредиторську заборгованість.

Якщо загалом розглянути динаміку обсягу та складу активів, зобов'язань та капіталу за 9 місяців з 2016 по 2019 роки (таб. 2.3) то головним чином треба звернути увагу на тенденції 2019 року. А вона наступна по запасам відзначається

невелике зростання лише на 2% та зменшення дебіторської заборгованості на 20% та зменшення кредиторської заборгованості на 2%, що вказує на вірно прийняті управлінські рішення в 2019, та вихід з заборгованостей.

Таблиця 2.3

Динаміка обсягу та складу активів, зобов'язань та капіталу ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 р.

тис.грн

Показники	2017/2016		2018/2017		2019/2018	
	Асол. Зміна	Темп приросту %	Асол. Зміна	Темп приросту %	Асол. Зміна	Темп приросту %
Необоротні активи	2,10	70%	-0,80	-38%	-0,90	-69%
Основні засоби	2,10	70%	-0,80	-38%	-0,90	-69%
Оборотні активи	1707,10	136%	359,70	12%	436,50	13%
Запаси	430,80	202%	339,70	79%	13,70	2%
Дебіторська заборгованість за послуги	520,40	98%	61,10	6%	-224,80	-20%
Дебіторська заборгованість за розрахунками	444,00	259%	199,00	32%	135,30	17%
Інша поточна дебіторська заборгованість	-3,40	-71%	510,10	36436%	450,30	88%
Гроші та їх еквіваленти	531,20	160%	-769,80	-89%	61,40	65%
Витрати майбутніх періодів	-0,20	-67%	0,10	100%	0,00	0%
Інші оборотні активи	-2,10	-64%	19,50	1625%	0,60	3%
Усього Активів	1706,20	135%	358,90	12%	435,60	13%
Власний капітал	607,10	125%	220,20	20%	35,50	3%
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	607,10	127%	220,20	20%	35,50	3%
Позиковий капітал	1094,00	142%	124,10	7%	388,00	20%
Поточна кредиторська заборгованість за послуги	654,20	144%	-90,00	-8%	-25,40	-2%
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	427,60	204%	178,70	28%	131,50	16%
Інші поточні зобов'язання	16,10	18%	26,60	25%	280,30	211%
Капітал всього	1706,20	135%	358,90	12%	435,60	13%

Іншою важливою частиною економічної характеристики є огляд то оцінка структури або питомої ваги основних частин балансу, Активів, Зобов'язань та

Капіталу. Структура активів, зобов'язань та капіталу за 2015-2018 відображена в таб. 2.4.

Таблиця 2.4

**Питима вага активів, зобов'язань та капіталу ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс»
за 2015-2018р.**

тис.грн

Показники	Питома вага			
	2015	2016	2017	2018
Необоротні активи	0,00%	0,16%	0,08%	0,03%
Оборотні активи	100,00%	99,84%	99,92%	99,97%
Усього Активів	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Власний капітал	-186,75%	28,59%	44,51%	40,78%
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	0,00%	0,65%	0,69%	0,88%
Поточні зобов'язання	286,75%	70,75%	54,81%	58,34%
Усього Пасивів	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

В складі активів майже 100% займають оборотні активи так як підприємство спрямовано на роздрібну торгівлю торам та не має потреби в великій кількості основних засобів.

В складі пасивів (зобов'язань та капіталу) на початку в 2015 та 2016 роках більш значну частку займали поточні зобов'язання та станом на 2017 та 2018 майже рівномірно розділились між власний капітал та зобов'язання.

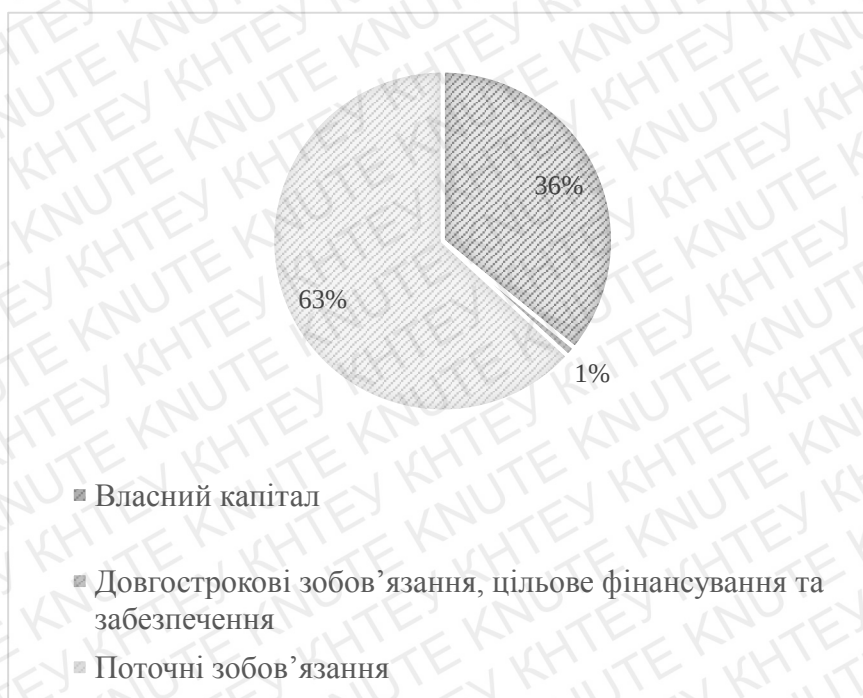
Структура активів в 2019 році відображена на рис. 2.1

Питима вага активів ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2019р.

Та структура зобов'язань та капіталу відображена на рис. 2.2

Загалом значних відхень в 2019 році в структурі балансу не відбулося, в частині зобов'язань переважну частину займають поточні зобов'язання 63%.

Питима вага активів ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2019р.

Перейдемо до огляду основних показників діяльності зі Звіту про фінансові результати ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс». Розглянемо дані за 2015-2018 роки (таб 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка основних показників діяльності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 р.

тис. грн

Показники	2016/2015		2017/2016		2018/2017	
	Асол. Зміна	Темп приросту %	Асол. Зміна	Темп прирост у %	Асол. Зміна	Темп прирост у %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10,317.30	1031730%	2,639.50	26%	1,312.10	10%
Інші операційні доходи	-	0%	-	0%	2.10	210%
Інші доходи	-	0%	-	0%	-	0%
Разом доходи	10,317.30	1031730%	2,639.50	26%	1,314.20	10%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(8,586.50)	-858650%	(2,186.70)	25%	(1,098.80)	10%
Інші операційні витрати	1,140.30	-5068%	(2,612.10)	-234%	(613.70)	41%
Інші витрати	-	0%	-	0%	-	0%
Разом витрати	(9,681.80)	43030%	(2,563.20)	26%	(1,712.50)	14%

Продовження таблиці 2.5

Фінансовий результат до оподаткування	635.50	-2824%	76.30	12%	(398.30)	-58%
Податок на прибуток	(106.30)	-10630%	(17.80)	17%	71.70	-58%
Чистий прибуток (збиток)	529.20	-2352%	58.50	12%	(326.60)	-58%

Аналізуючи динаміку основних показників діяльності підприємства за 2015-2018 роки можна відмітити сталу позитивну тенденцію в діяльності підприємства, зростання собівартості підприємства в 2017 році майже на 26 % та в 2018 на 10% викликано збільшенням обсягів продажу та розширенням асортименту товарів. Найголовніший показник діяльності, чистий фінансовий результат, збільшувався протягом 2016 та 2017 років, та в 2018 році відбулося зменшення на 58% порівняно з 2018 роком та підприємство залишилось прибутковим. Дану ситуацію можна пов'язати зі збільшенням запасів та невисокими продажами, які стали наслідком недостатньо ефективних управлінських рішень.

Проаналізуємо основні показники доходу та чистого прибутку за 9 місяців з 2016 по 2019 рік (рис. 2.3), (рис. 2.4)

Дохід ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2016-2019 рр.

Доходи зростали протягом 2016 – 2018 років та досягли найвищих показників в 2018 році, а саме 11 168,70 тис.грн після чого відбулося невелике зменшення приблизно на 8% до показника у 10 366,60 тис.грн.

P

Чистий прибуток натомість мав тенденцію до зростання протягом 2016 та 2017 років після чого в 2018 році відбулося зменшення на 57% порівняно з 2017 роком та в 2019 році на 79% порівняно з 2018 роком.

2.2. Методика та інструменти аналізу показників фінансової звітності

Основним інструментом аналізу фінансової звітності є коефіцієнти. Враховуючи часовий вимір, фінансові коефіцієнти можна в основному розділити на дві групи. До однієї групи фінансових коефіцієнтів входить діяльність компанії протягом певного періоду часу (зокрема, за період з 2016 по 2019 рік) на даних звітності про прибутки та збитки та звіту про рух грошових коштів. Інша група фінансових коефіцієнтів відноситься до точно визначеного моменту, який відповідає даті балансу і говорить про фінансовий стан компанії в поточний момент. Коефіцієнти містять концентровану інформацію, необхідну для вимірювання якості бізнесу та прийняття рішень. Коефіцієнти вимірюють рівень якості окремих економічних явищ, які містяться у фінансовій звітності. Наприклад, якщо розглянути співвідношення між доходами та витратами, нижчий рівень якості виражається співвідношенням 1, що означає, що витрати покриваються доходами. Коли коефіцієнт більший за 1, рівень якості вищий, оскільки ми використовуємо менше доходів для покриття витрат, і ця тенденція говорить про високий прибуток. Аналогічна ситуація виникає, коли дані з балансу ставлять у співвідношення. Наприклад, у співвідношенні між оборотними активами та поточними

зобов'язаннями бажаний коефіцієнт становить 2. Однак коефіцієнт поточної ліквідності, який по суті є вищим або нижчим за 2, означає різний рівень якості бізнесу в умовах сплати заборгованості. У нас є кілька типів співвідношення залежно від того, які рішення ми хочемо прийняти або який сегмент якості бізнесу ми хочемо врахувати. В результаті ми виділяємо кілька груп фінансових коефіцієнтів:

1. Коефіцієнти ліквідності - вимірюють здатність компанії виплачувати поточні зобов'язання, що сплачуються.
2. Коефіцієнти левериджу - вимірюють, як підприємство фінансується за рахунок ресурсів кредиторів.
3. Коефіцієнти активності - вимірюють, наскільки ефективно компанія використовує власні ресурси.
4. Коефіцієнти економіки - вимірюють співвідношення між доходами та витратами, тобто вони показують, скільки доходу досягається на одиницю витрат.
5. Коефіцієнти рентабельності - вимірюють повернення вкладеного капіталу і показують найвищу ефективність управління.

Як правило, хороший менеджмент включає два критерії: безпеку (ліквідність, фінансова стабільність та заборгованість) та ефективність (рентабельність). Ми забезпечуємо якість нашого бізнесу, задовольняючи ці критерії. Відповідно, коефіцієнти захищеності бізнесу складають: коефіцієнти ліквідності та коефіцієнти левериджу. Коефіцієнти ефективності бізнесу складають: коефіцієнти доходу, коефіцієнти прибутковості та коефіцієнти досліджуваності. З іншого боку, коефіцієнти активності можуть бути або коефіцієнтами безпеки, або коефіцієнтами ефективності. А саме коефіцієнт повороту активів, з одного боку, впливає на ліквідність та фінансову стабільність, а з іншого безпосередньо, впливає на прибутковість бізнесу. Співвідношення між групами коефіцієнтів та базовими критеріями якості бізнесу представлено на рис 2.5.

Критерії безпеки та ефективності, як правило, короткострокові. Однак у перспективі ефективність залежить від безпеки та навпаки.

Співвідношення між групами коефіцієнтів та базовими критеріями якості бізнесу

Порівнюючи співвідношення з конкретними стандартними значеннями (які є основою порівняння), ми отримуємо набагато більш точну інформацію. Стандартні значення коефіцієнтів, які в основному використовуються, є:

1. Заплановане співвідношення для аналізованого періоду.
2. Зміна коефіцієнта змінюється протягом певного періоду в одній компанії.
3. Значення коефіцієнта в аналогічній компанії, що належить до однієї групи.
4. Середнє значення співвідношення інших компаній, що належать до однієї групи.

Після проведення аналізу основними коефіцієнтами доцільно проводити аналіз прогнозування банкрутства.

Прогнозування банкрутства - це «мистецтво прогнозування банкрутства і різних заходів фінансового лиха публічних фірм». Існує багато моделей прогнозування банкрутства, але найбільш широко використовується модель оцінки Альтмана.

Оцінка Альтман використовує п'ять фінансових коефіцієнтів, які можуть бути розраховані на основі даних, представлених в річному звіті компанії.

Він розраховується як показано нижче:

$$Z = 1.2 \times x_1 + 1.4 \times x_2 + 3.3 \times x_3 + 0.6 \times x_4 + 0.999 \times x_5 \quad (2.1)$$

$X1 = \text{Чистий оборотний капітал} / \text{Загальні активи};$

$X2 = \text{Нерозподілений прибуток} / \text{Загальні активи};$

$X3 = \text{Дохід до вирахування податків} / \text{Загальні активи};$

$X4 = \text{Ринкова вартість акцій} / \text{Балансова вартість зобов'язань};$

$X5 = \text{Продажі} / \text{Загальні активи};$

Інтерпретація загальної шкали Z :

$Z \leq 1,81$ - зона банкрутства

$1,81 < Z \leq 2,99$ - Сіра область

$Z > 2,99$ - безпечна зона

Користуючись наведеною інформацією можна провести ефективний та комплексний аналіз фінансової звітності, та надати обґрунтовані висновки та пропозиції.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Комплексний аналіз та оцінка фінансової звітності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».

Як уже було визначено аналіз фінансово звітності є багатофункціональним, важливим та вагомим інструментом в діяльності компанії, визначені її майбутнього напрямку та можливості досягнення поставлених цілей. Для виконання цього необхідно чітко розуміти поточний стан підприємства, його тенденції та чинники які впливають на зміни, коливання показників та можливі відхилення від цілей компанії.

У теорії і практиці можна зустріти велику кількість абсолютних і відносних показників прибутковості та самофінансування. До абсолютних належать: чистий прибуток; прибуток до оподаткування; прибуток від операційної діяльності. Більшість з відносних показників ґрунтуються на концепції рентабельності: рентабельність власного капіталу; рентабельність інвестицій; рентабельність активів; рентабельність основних засобів; рентабельність виробництва певного виду продукції тощо.

Таблиця 3.1

Показники рентабельності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр.

Показники	2015	2016	2017	2018
Рентабельність власного капіталу	145%	103%	54%	18%
Операційна рентабельність	0%	5%	4%	2%
Рентабельність основної діяльності	0%	20%	20%	20%
Рентабельність активів	-271%	29%	24%	8%

Розглянемо показник рентабельності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» (табл. 3.1). Рентабельність власного капіталу дозволяє визначити ефективність використання капіталу, інвестованого власниками підприємства, показує, скільки грошових одиниць чистого прибутку заробила кожна одиниця, вкладена власниками компанії. З вкладень які були сформовані на початку існування підприємства прибуток не був отриманий лише на початку існування підприємства, надала налагодивши роботу, підприємство приносили доходи вкладникам. Рентабельність основної діяльності вказує на те скільки прибутку було отримано від одиниці

реалізованої продукції. За даними з 2016 по 2018 роки прибуток становим 20 копійок на кожну одиницю. Рентабельність активів показує здатність активів компанії породжувати прибуток. Тобто, скільки одиниць прибутку отримано підприємством з одиниці вартості активів. Даний показник поступово зменшується.

Таблиця 3.2

Показники рентабельності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2016-2019 рр.

Показники	2016	2017	2018	2019
Рентабельність власного капіталу	103%	55%	20%	4%
Операційна рентабельність	7%	6%	2%	1%
Рентабельність основної діяльності	19%	20%	20%	21%
Рентабельність активів	40%	20%	8%	1%

Показники рентабельності в поточному періоді порівняно з аналогічними періодами 2016-2018 років (табл. 3.2). Рентабельність власного капіталу зменшилась як і операційна рентабельність та рентабельність активів. Рентабельність основної діяльності збільшилась до 21%.

Загалом підприємство є рентабельним, отримує прибутки від реалізації товарів та приносить дохід своїм вкладникам але має тенденцію до зниження показників рентабельності що може в подальшому негативно сказатися на результатах роботи підприємства.

Розглянемо ефективність використання капіталу(табл. 3.3) Ефективність використання капіталу - це здатність компанії використовувати свій капітал для генерації доходу.

Показник оборотності активів показує, скільки доходу генерується за рахунок використання загальних активів. На підприємстві спостерігається тенденція до зменшення прибутку від активів підприємства Оборотність Основних засобів це співвідношення показує, наскільки добре чи ефективно компанія використовує свої основні засоби для отримання доходу. Основних засобів на підприємстві не багато так як на них не формується основна діяльність підприємства. Та ті основні засоби як існують на підприємстві використовуються повною мірою та приносять свою частину прибутку.

Показники ефективності використання капіталу ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр.

Показники	2015	2016	2017	2018
Оборотність активів	-	11,95	6,33	5,14
Оборотність ОЗ	-	4 390,34	8 637,87	7 317,38
Товарообіг запасів	-	26,27	27,11	19,01
Товарообіг в днях	-	13,89	13,47	19,20
Оборотність дебіторської заборгованості	-	19,20	21,16	19,27
Середній термін погашення	-	19,01	17,25	18,95
Оборотність кредиторської заборгованості	-	24,09	19,33	20,17
Середній період оплати	-	15,15	18,88	18,10

Товарообіг це співвідношення показує, скільки раз запаси компанії були продані або переміщені за період та товарообіг в днях показує, скільки днів в середньому потрібно компанії, щоб перетворити свої запаси в продаж або виручка. За період з 2015 по 2018 роки кількість оборотів запасів зменшилась та тривалість оборотів збільшилась. Така тенденція не є позитивною так як впливає на дохідність підприємства.

Оборотність дебіторської заборгованості вимірює виручку компанії як частину її дебіторської заборгованості. Даний показник за період з 2015 по 2018 рік має сталу тенденцію та тримається на рівні 19-21, тобто за рік дебіторська заборгованість погашається приблизно 20 разів. Термін погашення однієї заборгованості в середньому 18 днів.

Оборотність кредиторської заборгованості цей коефіцієнт показує, скільки разів за період компанія виплачує свою середню суму кредиторської заборгованості. Даний показник знаходиться на схожому рівні з показником оборотності кредиторської заборгованості так як підприємство на пряму залежить від оплат отриманих від дебіторів. В середньому за рік підприємств погашає свої борги приблизно 22 рази, та тривалість погашання становить приблизно 17-18 днів.

Загалом можна оцінити ефективність використання капіталу як непогану для підприємств такого типу які залежні в першу чергу від продажів. Чим швидше буде йти реалізація продукція тим краще буде становище підприємства.

Таблиця 3.4

**Показники ефективності використання капіталу ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за
2016-2019 рр.**

Показники	2016	2017	2018	2019
Оборотність активів		4,66	3,55	2,93
Оборотність ОЗ		5 795,00	13 139,65	51 833,00
Товарообіг запасів		19,04	15,52	11,05
Товарообіг в днях		19,17	23,51	33,03
Оборотність дебіторської заборгованості		9,38	10,33	10,37
Середній термін погашення		38,92	35,33	35,18
Оборотність кредиторської заборгованості		15,59	9,09	8,56
Середній період оплати		23,42	40,15	42,65

За 9 місяців 2019 року та аналогічні періоди 2016-2018 року (табл. 3.4) спостерігається схожа тенденція як і за роки, загальна прибутковість від активів зменшилась від основних засобів збільшилась. Оборотноість запасів зменшилась як і оборотноість дебіторської та кредиторської заборгованості. В днях тривалість реалізації запасів та погашення дебіторської та кредиторської заборгованості збільшується.

Перейдемо до показники ліквідності Ліквідність описує ступінь, в якій актив або цінні папери можуть бути швидко куплені або продані на ринку, не впливаючи на ціну активу. Облікова ліквідність вимірює легкість, з якою компанія може виконувати свої фінансові зобов'язання своїми ліквідними активами. Ліквідні активи - це тип активів, які можна швидко перетворити в грошові кошти. Грошові кошти та їх еквіваленти є найбільш ліквідними активами. Крім того, ринкові цінні папери і дебіторська заборгованість також вважаються досить ліквідними.

Найбільш поширеним способом вимірювання короткострокової ліквідності компанії є чистий оборотний капітал «NWC». Це сукупна сума всіх поточних активів і поточних зобов'язань компанії. Якщо поточні активи перевищують поточні зобов'язання, NWC буде позитивним і навпаки.

Позитивний NWC вказує на те, що у компанії достатньо поточних активів для покриття поточних зобов'язань.

У підприємства чистий оборотний капітал (табл. 3.5) з 2016 по 2018 є позитивним не враховуючи перший 2015 рік коли лише була розпочата діяльність.

З 2016 по 2017 рік чистий оборотний капітал зростає, та в 2018 році відбулося зменшення, та в 2018 році цей показник досяг свого найменшого значення за весь період.

Таблиця 3.5

Чистий оборотний капітал ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр.

тис.грн.

Показник	2015	2016	2017	2018
Оборотні активи	8,30	1 715,10	2 371,50	3 174,40
Поточні зобов'язання	23,80	1 215,50	1 300,80	1 852,50
NWC	(15,50)	499,60	1 070,70	321,90

Розглядаючи чистий оборотний капітал за поточний період 2019 року та аналогічні періоди 2016-2018 років (табл. 3.6) можна відзначити зростання чистого оборотного капіталу протягом всього періоду.

Таблиця 3.6

Чистий оборотний капітал ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр.

тис.грн.

Показники	2016	2017	2018	2019
Оборотні активи	1 256,30	2 963,40	3 323,10	3 759,60
Поточні зобов'язання	769,00	1 863,00	1 987,10	2 375,10
NWC	487,30	1 100,40	1 336,00	1 384,50

Крім того, існують коефіцієнти ліквідності, які можна використовувати для вимірювання ліквідності компанії. Оцінюючи показники ліквідності підприємства потрібно визначити коефіцієнти ліквідності, швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності.

Таблиця 3.7

Показники ліквідності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр.

Показники	2015	2016	2017	2018
Поточна ліквідність	1,00	1,00	1,00	1,00
Швидка ліквідність	1,00	0,81	0,80	0,75
Абсолютна ліквідність	0,33	0,25	0,15	0,02

Нормативи показників ліквідності наступні: Поточна ліквідність не менше 1, швидка ліквідність має перевищувати 0,6 та абсолютна ліквідність перевищує 0,2 – 0,3.

Аналізуючи показники ліквідності за 2015 – 2018 роки можна визначити що підприємство достатньо забезпечено всіма видами активів, самостійно забезпечує себе платежами, не має кредитів і повністю фінансує себе самостійно.

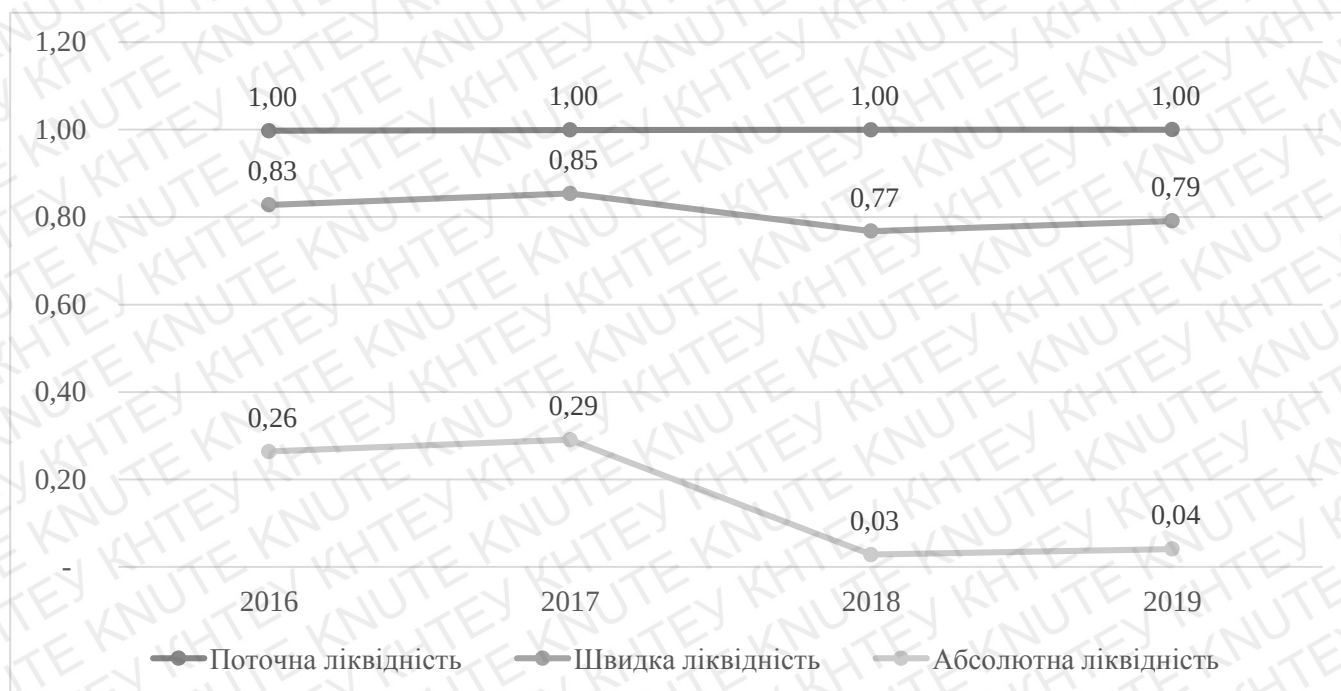

Рис. 3.1 Показники ліквідності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2016-2019 рр.

Позитивна тенденція ліквідності підприємства зберіглась і на поточний період 2019 року (рис. 3.1)

Показники платоспроможності є важливою частиною аналізу які визначають спроможність вчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників, відповідно до господарських потреб повертати кредити, проводити оплату праці персоналу, вносити платежі до бюджетів і в позабюджетні фонди.

Таблиця 3.8

Показники платоспроможності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр.

Показники	2015	2016	2017	2018
Загальний коефіцієнт покриття	0,349	1,411	1,823	1,714
Проміжний коефіцієнт покриття	0,349	1,142	1,463	1,292
Коефіцієнт відволікання оборотних активів:				
У запаси	0,000	0,191	0,197	0,246
У дебіторську заборгованість	0,000	0,313	0,290	0,250
Коефіцієнт участі матер. запасів у покритті поточ. Зоб.	0,000	0,269	0,360	0,422
Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів	0,000	1,494	2,253	1,656
Коефіцієнт маневрування	1,000	0,994	0,998	0,999
Коефіцієнт самофінансування	-0,651	0,402	0,811	0,698

Коефіцієнт загального покриття вказує на те як покриваються поточні зобов'язання за рахунок поточних активів. При значенні коефіцієнта менше 2, платоспроможність підприємства незначна, а значить існує фінансовий ризик, як для самого підприємства, так і для його партнерів. У підприємства показник не досягає нормативного показника низький рівень якого як правило свідчить про ускладнення збуту продукції, або ж погану організацію матеріально-технічного забезпечення.

Коефіцієнт проміжного покриття показує, чи спроможне підприємство у разі падіння обсягів реалізації покрити свої зобов'язання перед кредиторами. Якщо коефіцієнт більше 1, то підприємство має низький фінансовий ризик, а значить потенційні можливості для залучення додаткових фінансових ресурсів.

Коефіцієнти відволікання оборотних активів в запаси та в дебіторську заборгованість показує частку запасів та в дебіторської заборгованості в оборотних активах. Нормативних значень у даних показників не має. Та можна зазначити що дебіторська заборгованість має більшу частку відволікання в оборотні активи.

Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті короткострокових зобов'язань. Оцінка рівня «зв'язаності» оборотних активів в їх найменш активній частині; з іншого боку – оцінка захищеності обігових коштів від інфляційного знецінення. Дотримання відносно стабільного значення показника, оскільки збільшення свідчить про погіршення структури обігових коштів з точки зору ліквідності, а зниження погіршує захищеність обігових коштів

Частина власних оборотних коштів у покритті запасів - це вартість запасів, яка покривається власними оборотними коштами. Рекомендована нижня межа цього показника - 50%. Даний показник у підприємства є на високому рівні

Коефіцієнт маневреності - Показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, а яка – капіталізована. Має бути більше 0. На підприємстві показник майже досягає 1.

Коефіцієнт самофінансування – відношення власного оборотного капіталу до поточних зобов'язань. Підприємство може покрити всі свої зобов'язання власним оборотним капіталом.

Таблиця 3.9

Показники платоспроможності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2016-2019 рр.

Показники	2016	2017	2018	2019
Загальний коефіцієнт покриття	1,634	1,591	1,672	1,583
Проміжний коефіцієнт покриття	1,356	1,359	1,285	1,253
Коефіцієнт відволікання оборотних активів:				
У запаси	0,170	0,145	0,232	0,209
У дебіторську заборгованість	0,422	0,355	0,335	0,236
Коефіцієнт участі матер. запасів у покритті поточ. Зоб.	0,278	0,231	0,388	0,330
Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів	2,257	2,530	1,701	1,718
Коефіцієнт маневрування	0,994	0,998	0,999	1,000
Коефіцієнт самофінансування	0,627	0,585	0,660	0,567

Аналізуючи показники платоспроможності за поточний період 2019 року та аналогічні періоди 2016-2018 років можна підтвердити що підприємство достатньо забезпечено активами всіх видів, повністю платоспроможне, може покривати свої борги, повністю незалежне.

Коефіцієнти управління боргом (табл.3.10).

Таблиця 3.10

Коефіцієнти управління боргом ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр.

Показники	2015	2016	2017	2018
Фінансовий леверидж	(0,54)	3,50	2,25	2,45
Коефіцієнт заборгованості	286,75%	71,41%	55,49%	59,22%
Коефіцієнт власного капіталу	-186,75%	28,59%	44,51%	40,78%
Коефіцієнт боргу до власного капіталу	(1,54)	2,50	1,25	1,45

Фінансовий леверидж. Це співвідношення вказує, наскільки компанія покладається на борг для фінансування своєї діяльності. Отже, чим вище коефіцієнт, тим більше боргу використовується для фінансування його діяльності.

Коефіцієнт збільшується, якщо приріст загальних активів перевищив коефіцієнт власного капіталу, падіння власного капіталу акціонерів у відсотках було більшим, ніж зменшення загального обсягу активів у відсотках, або загальний обсяг активів зростав до падіння власного капіталу.

Як видно з таблиці 3.10 найвищий показник фінансового левериджу був в 2016 році. Надалі відбулося значне зменшення в 2017 році та невелике збільшення в 2018 році.

Коефіцієнт заборгованості, це співвідношення вказує, скільки відсотків у загальних активах складає загальна сума зобов'язань. Коефіцієнт збільшується, якщо зростання загальної суми зобов'язань перевищує показник загального обсягу активів. Даний показник був найбільшим у 2016 році 71%, так як в 2016 був високий рівень зобов'язань порівняно з активами так як діяльність підприємства лише розвивалась. Надалі в 2017 році відбулося значне зменшення на 16% в 2017 році та становив 55%. Та зріс до 59% в 2018 році.

Коефіцієнт власного капіталу

Це співвідношення показує, скільки відсотків від загального капіталу фінансується власним капіталом. Ця частина джерел фінансування - це гроші, вкладені в компанію її акціонерами.

Коефіцієнт збільшувався до 2017 року та в 2018 році відбулося невелике зменшення в 2018 році. Власний капітал та загальна сума активів зростали, а збільшення коефіцієнта внаслідок зростання власного капіталу перевищувало коефіцієнт загальної суми акціонерів. Як власний капітал, так і загальний обсяг активів зростали. І темпи зростання активів були більш високими.

Коефіцієнт боргу до власного капіталу. Коефіцієнт зменшувався з 2016 р. до 2017 р., Та збільшився у 2018 р. Найнижчий показник у 2015 р. становив -1,54, а найвищий - у 2016 р. 2,50.

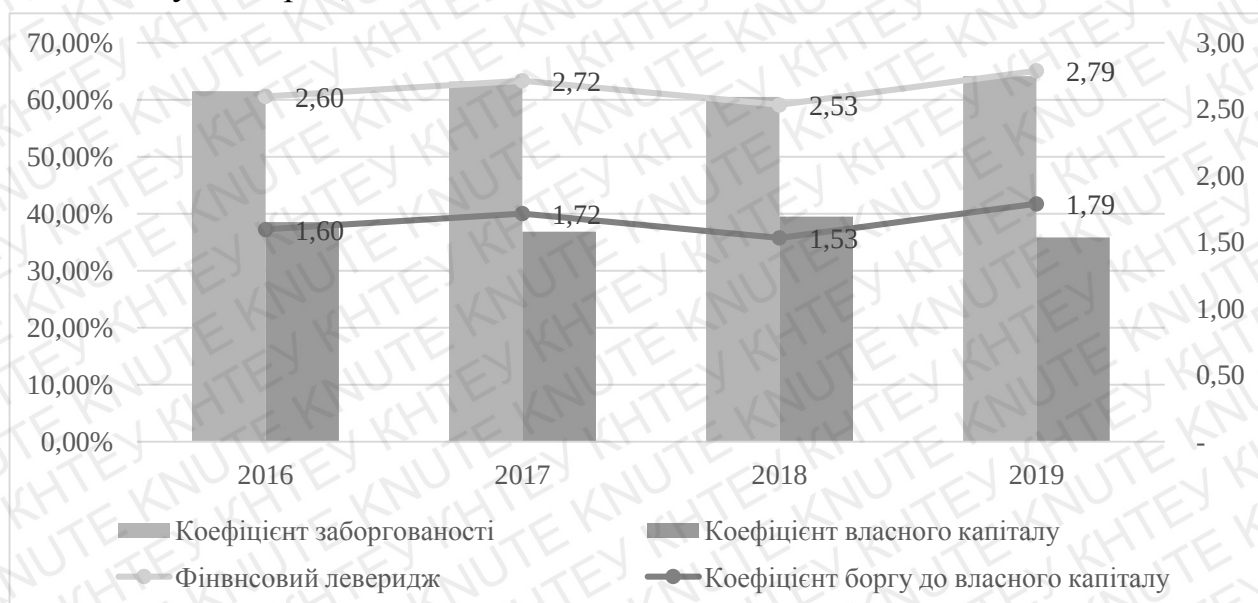

Рис.3.2 Коефіцієнти управління боргом ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр

На рис. 3.2 показані дані аналізу управління боргом за поточний період 2019 року та на аналогічні періоди 2016-2018 років. Показники на даний період продовжують тенденцію 2015 та 2018 років.

Прогнозування банкрутства важливо при оцінці компанії. Тому що це може заздалегідь передбачити серйозні фінансові проблеми з досить високим відсотком точності. Прогнозування банкрутства здійснюватиметься за допомогою методу, визначеного у формулі 2.1.

Таблиця 3.11

Оцінка банкрутства ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 201-2018 рр

Показники	2015	2016	2017	2018
Чистий оборотний капітал	(15,50)	499,60	1 070,70	1 321,90
Активи	8,30	1 717,90	2 373,40	3 175,50
X1	(1,87)	0,29	0,45	0,42
Нерозподілений прибуток (збиток)	(22,50)	484,20	1 049,30	1 287,90
Активи	8,30	1 717,90	2 373,40	3 175,50
X2	(2,71)	0,28	0,44	0,41
Чистий прибуток до оподаткування	(22,50)	613,00	689,30	291,00
Активи	8,30	1 717,90	2 373,40	3 175,50
X3	(2,71)	0,36	0,29	0,09
Ринкова вартість акцій	(15,50)	491,20	1 056,30	1 294,90
Балансова вартість зобов'язань	23,80	1 226,70	1 317,10	1 880,60
X4	(0,65)	0,40	0,80	0,69
Продажі		10 317,30	12 956,80	14 268,90
Активи	8,30	1 717,90	2 373,40	3 175,50
X5		6,01	5,46	4,49
Z Оцінка	(15,37)	8,16	8,05	6,27

Оцінка Z до 1,81 означає, що компанія перебуває в зоні банкрутства або перебуває під загрозою банкрутства, а показник Z від 1,81 до 2,99 означає, що компанія знаходиться в сірій зоні, а оцінка Z вище 2,99 означає, що компанія знаходиться в безпечній зоні. З наведеного графіку (рис 3.3), у минулих 4 колишніх фінансових періодах ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» знаходився нижче безпечної зони тільки 2015 році, на початку свого існування. Наступні роки показник знаходився на рівні безпечної зони та не опускався навіть до рівня сірої зони.. Найвищий показник Z був досягнутий у 2016 році 8.16. І найнижчий показник Z був у 2015 році -15.37. В період з 2016 по 2018 роки показник зменшувався та не досягав ні сірої зони ні критичного рівня.

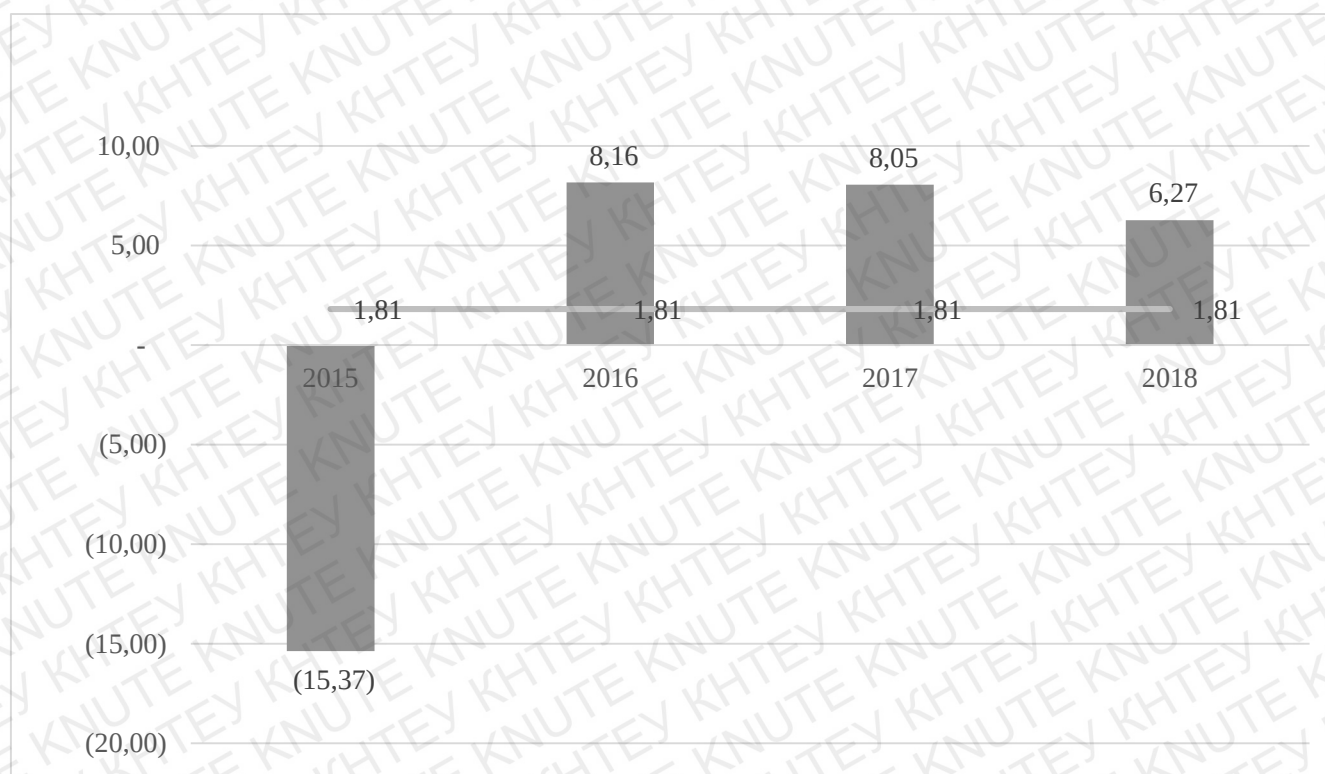

Рис. 3.3 Оцінка банкрутства ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2015-2018 рр.

Розглянемо поточний стан рівня банкрутства в 2019 році в аналогічних періодах 2016-2018 років(рис 3.4).

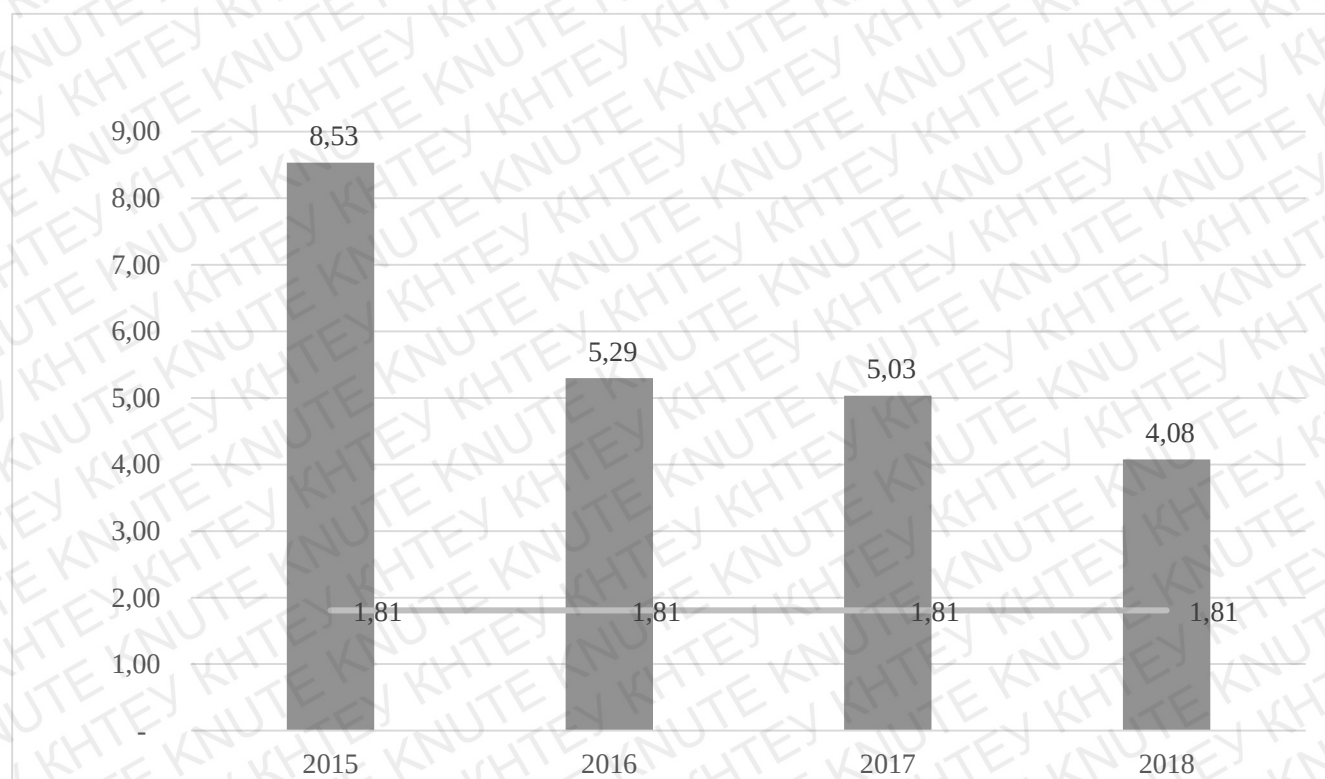

Рис. 3.4 Оцінка банкрутства ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» за 2016-2019 рр.

За період 2016-2019 років оцінка Z знаходилася на безпечному рівні. тенденція до зменшення показника, але наразі вони не доходять до рівня навіть

сірої зони. Навивший показник відзначається в 2016 році 8,53 та найменший в 2019 році 4,08.

Отже, провівши комплексний аналіз фінансової звітності можна підсумувати наступне. Динаміка активів має позитивну тенденцію, а саме поступово збільшуються, підприємство має активну діяльність потребує запасів для продовження розвитку та підтримки такої тенденції. В структурі капіталу цікавим є нерозподілений прибуток підприємства який також має позитивну тенденцію до збільшення. Всі коефіцієнти пов'язанні з фінансовою стійкістю є в межах відповідних норм, вказаних раніше, що вказує на прогресивну діяльність підприємства та його високу фінансову стійкість. Підприємство не залежить від позикових коштів. Виходячи з цього можна зробити висновок про тип фінансової стійкості, і він відповідає першому типу, тобто абсолютному. Підприємство є повністю фінансово стійким. Аналізуючи показники платоспроможності та ліквідності можна лише повторитись що підприємство достатньо забезпечено активами всіх видів, повністю платоспроможне, може покривати свої борги, повністю незалежне, та підтримує цю тенденцію станом на 2019 рік. Наразі банкрутство не загрожує підприємству та є негативна тенденція до наближення небезпечної зони яка може привести до банкрутства.

3.2 Напрями вдосконалення методики аналізу та оцінки фінансової звітності ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».

На підставі матеріалу, викладеного в роботі, можна ще раз підкреслити, що бухгалтерський баланс є найбільш інформативною формою звітності підприємства. Він являє собою системну модель, узагальнено відображає кругообіг коштів підприємства та фінансові відносини, в які вступає підприємство в ході цього кругообігу. Завдяки виконаній роботі, тепер ми можемо «читати» баланс. Так, форма № 1 дає нам відомості про стан основних засобів і необоротних активів, про вартість запасів підприємства, про величину грошових коштів і стан розрахунків з дебіторами і кредиторами, про величину джерел власних коштів, про суму кредитів банків та про картину фінансових вкладень суспільства.

Дослідивши діяльність ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс», за допомогою фінансового аналізу, проведеного за даними бухгалтерських балансів з 2015 року по 2019 рік, тепер ми можемо уявити реальну картину фінансового стану підприємства і її зміна протягом 5 років. Тепер нам зрозумілий кардинальний крок реорганізації ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс».

Введення проміжної ступені формування балансових даних має не тільки не збільшити, але навіть зменшити кількість арифметичних помилок, що виникають від неуважності, оскільки не дивлячись на додатковий обсяг записів, процес складання балансу стає більш впорядкований.

Проблема введення проміжних джерел інформації не втратить своєї актуальності і з переходом до машинної форми обліку, адже володіючи перевагою наочності, вони як не можна краще підходять для неформального, суб'єктивного аналізу.

Подібна техніка складання головної форми звітності здатна, за умови різноманіття методів дослідження, привести до мінімізації впливу обмежень властивих балансу. І значить, зробить його основою і кінцевим етапом стратегічної системи обліку. Системи інтегрованої з аналізом господарської діяльності, що представляє собою синтез рахівництва і маркетингу, яка потребує залучення надмірної кількості дефіцитних ресурсів.

Звіти підприємств і організацій всіх галузей господарювання складаються за єдиними формами. Встановлені форми звітності складають всі підприємства і організації, що містяться на території України і є юридичними особами. Для того щоб звітність була дійовим засобом управління та контролю, вона повинна відповідати всім вимогам, що висуваються до обліку. Вона має достовірно відображати ресурси підприємства, їх використання і фінансові результати діяльності. Показники звітності повинні бути об'єктивними, обґрунтовані перевіреними даними поточного обліку і підтверджені відповідними документами.

Важливим напрямом підвищення рівня аналітичності фінансової звітності має стати правильна побудова її форм таким чином, щоб максимально полегшити вивчення відображених в них господарських взаємозв'язків. З метою об'єктивного

представлення інформації в балансі наразі в науковому колі пропонуються наступні зміни до форми[23]:

- виключити з підсумку балансу статті «Відстрочені податкові активи» та «Відстрочені податкові зобов'язання» та розглядати їх як регулюючі;
- перегрупувати розділи пасиву балансу відповідно до їх економічної суті (зокрема, включити статтю «Цільове фінансування» до розділу «Власний капітал»);
- здійснити поділ дебіторської заборгованості в залежності від строку її обороту в складі оборотних активів.

Оцінюючи чину форми звіту про фінансові результати вносяться пропозиції серед науковців про наступні можливості вдосконалення:

- необхідність виділення окремими статтями підсумків фінансової, інвестиційної діяльності;
- введення статті «Використання прибутку» з більш детальним розкриттям сум в примітках до фінансової звітності та «Нерозподілений прибуток (збиток)», що дозволить тісніше ув'язати між собою баланс та звіт про фінансові результати.

Сучасні тенденції розвитку бухгалтерської фінансової звітності передбачають посилити значний акцент на примітки і пояснення до бухгалтерської фінансової звітності, основною метою яких є розкриття, внесення коректив, уточнення і доповнення інформації, яка розкривається в основних звітних формах. Удосконалення приміток і пояснень повинно полягати перш за все в їх глибшій прив'язці до основних форм, що підвищить їх аналітичну цінність.

Інноваційні технології та нові діючі моделі можуть допомогти забезпечити нову еру ефективної звітності. У сьогоdnішньому світі швидкого корпоративного звітування швидкість реакції - це все. Очікується, що групи звітності забезпечать швидкість, орієнтовану на дані, найвищу якість та точність. Здається, регуляторне середовище ніколи не стоїть на місці. А роль головного фінансового директора (фінансового директора) швидко змінюється, щоб не відставати від фінансових

лідерів, які приймають нові стратегічні та операційні сфери, крім основних своїх обов'язків у галузі фінансів та звітності.

Для багатьох організацій, що звітують, спритність та швидкість реагування є викликом. Фрагментована технологія ускладнює збір та аналіз великих наборів даних. Напружені процеси звітування призводять до уповільнення часу реакції. Групи звітності по всьому світу можуть дублювати зусилля, забираючи дорогоцінний час, який слід присвятити формуванню перспективного розуміння.

На наш погляд, звітність буде виглядати в майбутньому дуже різною - розумнішою, високо автоматизованою та оцифрованою, більш спрощеною та все ж більш перспективною. Орієнтуючись на інноваційні технології та більш гнучку операційну модель, фінансові директори та керівники звітів можуть розробити та забезпечити ефективну здатність звітування, необхідну для світу, що прискорюється.

Очікування щодо звітності змінюються в міру збільшення обсягу та швидкості даних, і зацікавлені сторони все більше очікують на більш високий рівень вдосконалення технологій від функцій бізнесу.

Інвестування в більш гнучкі технології, такі як хмарне планування ресурсів підприємства (ERP), що може допомогти збільшити інтеграцію та автоматизацію без необхідності складної раціоналізації локальних систем

Пошук та побудова навичок технології та аналізу даних, необхідних для використання потенціалу інноваційних ІТ

Вивчення майбутнього технологій звітності, включаючи блокчейн, автоматизацію роботизованих процесів та штучного інтелекту, використання здатності нових технологій витягувати дані з різних систем

Очікується, що групи звітності доставлять детальну інформацію про звітність швидко та з нульовими дефектами. Це розуміння є надзвичайно важливим, щоб дозволити зацікавленим сторонам, які звітують, інтерпретувати та осмислювати світ, що швидко змінюється. Спеціальні запити є загальними, а очікування високими, що створює навантаження на вже існуючі команди.

Спираючись на викладений матеріал та досліджену інформацію необхідність удосконалення форм звітності, автоматизація обліку на підприємствах торгівлі проявляється в тому, що використання програмних засобів та зручних та зрозумілих форм звітності дає змогу повністю звільнитися від помилок, можна вирішити проблему оперативності звітних даних, що є позитивним для проведення оперативного аналізу.

ВИСНОВКИ

Провівши глибокий аналіз та загальнивши знання про аналіз фінансової звітності можна зробити обгрунтовані висновки та дати відповіді на поставлені до роботи завдання.

Дослідивши сутність аналізу фінансової звітності її визначення та користувачі фінансової інформації було визначено що, аналіз фінансової звітності - це основна діяльність компанії, яка спрямована на надання важливої інформації про її фінансовий стан у формі фінансової звітності. В основному це важливо для прийняття рішення як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам. Зовнішні та внутрішні користувачі, включаючи кредиторів, акціонерів, інвесторів, власників та менеджерів, мають особливі потреби залежно від типу рішень, які мають бути прийняті. Вони зосереджені на трьох характеристиках компанії: платоспроможності, рентабельності та ліквідності. Наприклад, короткостроковий кредитор, банк, особливо зацікавлений у здатності позичальника сплачувати зобов'язання, коли вони наступають. Тому кредитори зосереджуються на ліквідності позичальника перед тим, як позичати гроші. Найважливіші характеристики корисної інформації - актуальність та достовірність. Для того, щоб мати релевантність та достовірність, бухгалтерська інформація повинна бути своєчасною, а також перевіреною. Окрім важливості та достовірності, бухгалтерська інформація повинна бути порівнянною та послідовною. Інформація, яка не має жодної з цих характеристик, вважається недостатньою для прийняття рішень. Порівнюваність відноситься до здатності проводити відповідні порівняння між двома або більше компаніями в одній галузі в певний час. Послідовність стосується здатності проводити відповідні порівняння в межах однієї компанії протягом певного періоду часу.

Існує чотириосновні фінансові звіти: баланс, звіт про прибутки та звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал. Баланс - це підсумок фінансового стану компанії на конкретну дату. У ньому представлено те, чим належить організація, а також те, що організація зобов'язана своїм зовнішнім користувачам та внутрішнім власникам. Звіт складається з трьох частин: активи, пасиви та власний капітал. Відповідно до фінансового рівняння, активи повинні дорівнювати пасивам плюс власний капітал.

Метою звіту про прибутки та збитки є показати, наскільки прибутковою була фірма протягом певного облікового періоду. У ньому представлено короткий

виклад того, як бізнес здійснює свої доходи та витрати через операційну та позареалізаційну діяльність. Результат цього звіту подається у вигляді чистого прибутку чи збитку. Звіт про доходи - це найважливіший звіт, який цікавить інвесторів, кредиторів та аналітиків.

Звіт про рух грошових коштів надає інформацію про вибуття та надходження грошових коштів фірми протягом звітного періоду. Він складається з трьох розділів: грошові потоки від фінансування, грошові потоки від інвестування та рух грошових коштів від фінансової діяльності.

Звіт про власний капітал - узагальнює діяльність рахунків власного капіталу з балансу, показує всі транзакції, які відносяться до прибутку або збитку за певний період часу

Існують та широко використовуються також примітки до фінансової звітності. Примітки до фінансових звітів – це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами).

Правові основи з питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку НП(С)БО 1. Державне регулювання фінансової звітності в Україні здійснюється з метою створення єдиних правил складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств. Також керуються міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) загальноприйнятими принципами бухгалтерського обліку (GAAP)

Питанням аналізу фінансової звітності або аналізу фінансового стану підприємств, проблеми управління фінансово – господарською діяльністю підприємств, підвищення ефективності процесів здійснення такої діяльності приділяли увагу багато закордонних та вітчизняних вчених, а саме: Л.А. Бернштейна (Bernstein), М.П. Денисенко, Н.І. Демчук, А.М. Лисенко, Р.В.

Сидоренко, М.В. Тимоць, І.І. Туболец, Е.А. Хелферта (Helfert), О.П. Фещенко В.А. Бойчука, О.М. Губарика, М.М. Кальченко, О.В. К та інших.

Провівши організаційно-економічну характеристику підприємства було визначено що ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» є торговим підприємством я почало свою діяльність в 2015 році. Підприємство є малим і складає 2 основні форми звітності Баланс та Звіт про фінансові результати. Провівши горизинтальний та вертикальний аналі фінансової звітності було визначено що підприємство має активну не сезону діяльність, прибуткове ат спрямоване на розвинення своєї діяльності.

Визначивши методику проведення аналізу було встановлено що основними методами проведення аналізу фінансової звітності є горизонтальний та вертикальний аналі, група фінансових коефіцієнтів. До групи фінансових коефіцієнтів відносяться коефіцієнти ліквідності, рентабельності, левериджу, використання капіталу, рентабельності. Також був використаний метод оцінки Альтмана для визначення банкрутства.

Провіши комплексний аналіз ТОВ «ОЗК Авто-Сервіс» було визначено, що підприємство має достатній рівень рентабельності та отримує прибуток від діяльності. Провівши оцінку ефективності використання капіталу було визначено що підприємство використовує звої акти раціонально, але спостерігається тендкнція до зменшення оборотності. Оціновши ліквідність можна сказати що підприємство має остатній рівень забезпеченості всіми видами активів та може самостійно себе профінансувати. Також на викому рівні знаходиться рівень платоспроможності підприємства.

Оцінивши показники банкрутства за допомогою оцінки Z, було встановлено що підприємство на всіх етапах своєї діяльності не було на грані банкрутства та станом на поточний період спостеріється спад захиженості від банкрутства, та поки підприємство не наблизилось до небезпечної межі та навіть до сірої зони.

Роль фінансовоекономічної інформації як системи фінансових показників визначається впливом на обґрунтування і прийняття рішень користувачів. Саме фінансова звітність, відображаючи всі суттєві зміни в структурі господарських засобів і їх джерел, а також результати фінансово-господарської діяльності, надає

в скомпонованому вигляді значний обсяг інформації необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам. З метою удосконалення методології складання фінансової звітності на підприємствах рекомендовано обґрунтовано сукупність принципів, методів, прийомів ведення бухгалтерського обліку в залежності від впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ. Виявлено якісний склад інформації, що представляється в звітності, змісту, методологічних основ формування звітних показників. У результаті пошуку раціональних шляхів вдосконалення, пропонуємо наступні загальні положення та методики аналізу. Розробка програмного забезпечення аналізу дасть змогу керівництву підприємств проводити щомісячно вказаний аналіз та використовувати його результати для розробки обґрунтованих управлінських рішень. Методи розрахунку показників балансової ліквідності, платоспроможності, та фінансової стабільності в методиках слід викласти більш детально та спрощено. Це дасть змогу в подальшому розробити спеціалізовану програму для використання комп'ютерної техніки в аналізі фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання аналізу фінансової звітності та розрахунку на її основі показників фінансового стану підприємства / О. О. Фальченко, І. В. Гаркавенко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Технічний прогрес

- та ефективність виробництва. - 2015. - № 59. - С. 15-18. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
2. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення / М.Ю. Аверіна. // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9. – С. 92-100.
 3. Аналіз залежності показників консолідованої фінансової звітності банківської групи від показників індивідуальної фінансової звітності учасників банківської групи / М. С. Амбарчян // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2013. - № 3. - С. 3-9. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2013_3_3
 4. Аналіз запасів бюджетної установи за даними форм фінансової звітності / І. Кондратюк // Економічний аналіз. - 2013. - Т. 12(2). - С. 242-245. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_12%282%29_49
 5. Аналіз інновацій та відмінностей формування фінансової звітності бюджетних установ в Україні в порівнянні з міжнародними стандартами / В. Г. Васильєва // Економічний простір. - 2018. - № 138. - С. 108-117. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2018_138_11
 6. Аналіз консолідованої фінансової звітності банків як елемент системи аналізу банківської діяльності / М. С. Амбарчян // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Економіка. - 2013. - Вип. 23. - С. 332-335. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_23_67
 7. Аналіз особливостей фінансової звітності на підприємствах малого та середнього бізнесу / А. А. Казарян, С. П. Сударкіна // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика. - 2017. - № 863. - С. 57-62. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPL_2017_863_10
 8. Аналіз світового та національного досвіду складання консолідованої фінансової звітності / К. В. Шеховцева // Управління розвитком. - 2013. - № 15. - С. 73-76. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_15_36

9. Аналіз фінансового стану підприємства // електронний ресурс: режим доступу http://www.vlasnasprava.info/ua/business_az/how_to_grow/finance/financial_management.html?m=publications&t=rec&id=645
10. Аналіз фінансової звітності: управлінський аспект / Н. Г. Слободян, М. В. Безверха, М. В. Пушкарьова // Міжнародний науковий журнал. - 2016. - № 5(3).
11. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства за даними фінансової звітності / І. В. Спільник, О. М. Загородна // Економічний аналіз. - 2013. - Т. 14(2).
12. Аналіз корисності інформації фінансової звітності для прийняття управлінських рішень / А. В. Озеран // Молодий вчений. - 2015. - № 2(2). - С. 200-204.
13. Аналіз міжнародних стандартів аудиту фінансової звітності щодо виявлення помилок / Н. О. Мізякіна // Економіка та держава. - 2015. - № 7. - С. 82-86.
14. Аудит фінансової звітності підприємств в аспекті аналізу ефективності використання ресурсів / О. М. Петрук, Н. О. Мізякіна. // Ефективна економіка. - 2015. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_1_36
15. Базилевич В.Д. Посилення ролі фінансів у трансформаційній економіці/ Базилевич В.Д./Фінанси України. — 2004. — № 5. — С. 5—9.
16. Баканов М.И. Теория экономического анализа / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. — 4е изд., доп. и перераб. — М.: Финансы и статистика, 2007 — 416с.
17. Виявлення аудитором шахрайства та інших викривлень фінансової звітності методами економіко-правового аналізу / В. Головач // Бухгалтерський облік і аудит. - 2012. - № 5. - С. 28-40. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2012_5_5
18. Вплив зміни валютних курсів на фінансову звітність: аналіз закордонного та вітчизняного досвіду / І. В. Смірнова, Н. В. Смірнова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2014. - № 2(1). - С. 127-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2014_2%281%29_28
19. Вплив облікової політики підприємства на результати аналізу фінансової звітності / В. А. Кулик // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2011. - Вип. 20(2). - С. 127-132. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_20%282%29_19

20. Диференціація аналізу фінансової звітності підприємств / Ю. Івахів // Економіст. - 2011. - № 9. - С. 43-45. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2011_9_11
21. Єпіфанов І. М. РОЛЬ І МІСЦЕ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ / І. М. Єпіфанов. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – №23. – С. 162–166.
22. Єпіфанова І. М. РОЛЬ І МІСЦЕ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ / І. М. Єпіфанова. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – №23. – С. 162–166.
23. Зигрій О. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПОКАЗНИКІВ / Ольга Зигрій.\
24. Інформаційне та організаційно-методичне забезпечення аналізу фінансової звітності / О. В. Гандзюк // Інтелект ХХІ. - 2017. - № 2. - С. 236-241
25. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент / Г. Г. Кірейцев. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с. – (ЖІТІ).
26. Концептуальні основи як методологічний базис формування і аналізу фінансової звітності суб'єктів господарювання / Г. Ямборко // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. - 2016. - Вип. 2. - С. 152-160. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iacagc_2016_2_19
27. Концептуальні основи як методологічний базис формування і аналізу фінансової звітності суб'єктів господарювання / Г. Ямборко // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. - 2016. - Вип. 2. - С. 152-160. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
28. Методи фінансового аналізу консолідованої фінансової звітності / Н. І. Федоронько // Проблеми і перспективи економіки та управління. - 2015. - № 4. - С. 337-341. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2015_4_47
29. Методика аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва / Д. В. Ткачик // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну.

Серія : Економічні науки. - 2015. - № 3. - С. 38-42. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vknutden_2015_3_6

30. Методика здійснення економічного аналізу та контролю на основі фінансової звітності підприємства / І. І. Кохно // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". - 2018. - № 1(2). - С. 50-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_1%282%29_11

31. Методичні підходи до стратегічного аналізу показників фінансової звітності / С. Л. Демиденко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2015. - Вип. 27. - С. 218-225. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2015_27_28

32. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2000. — 132 с.

33. Особливості методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності господарюючого суб'єкта / І. З. Адамова, О. Л. Багрій // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2011. - Вип. 1. - С. 334-339. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2011_1_60

34. Особливості складання фінансової звітності з 2013 року та їх вплив на формування алгоритму розрахунку основних показників, що застосовуються у процесі аналізу фінансового стану підприємства / А. М. Лисенко // Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. - 2013. - № 5. - С. 68-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2013_5_14

35. Особливості фінансової звітності торговельних підприємств та найбільш ефективні методи її аналізу / Ю. В. Кравчик, Ю. С. Бойко // Економіка та держава. - 2013. - № 10. - С. 59-63. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2013_10_15

36. Оцінка та аналіз податкового потенціалу підприємства за даними фінансової звітності / В. В. Фесенко, А. О. Тищенко // Молодий вчений. - 2017. - № 9.

37. Порівняльний аналіз фінансових звітів країн світу за міжнародними та національними стандартами / Т. П. Панасюк, М. В. Маленко, Т. П. Лободзинська //

Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2017. - № 14. - С. 182-189. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

38. Проблеми та перспективи аналізу консолідованих фінансових звітів / В. Костюченко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2014. - № 8. - С. 5-17

39. Проведення експертного дослідження, пов'язаного з економічним аналізом фінансово-господарської діяльності підприємств за відсутності фінансової звітності / В. В. Буколова, В. Б. Крижановська // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. - 2010. - Вип. 10. - С. 597-601. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpsek_2010_10_92

40. Регулювання та якості фінансової звітності в Україні / Я. В. Шеверя // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. - 2014. - Вип. 1. - С. 302-316. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_1_26

41. Роль аналізу фінансової звітності для перспективного планування діяльності підприємств / Т. Г. Бондарєва, І. П. Нагавичко // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. - 2016. - Вип. 2. - С. 20-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgrp_ekon_2016_2_5

42. Роль і місце аналізу фінансової звітності в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктами господарювання / І. М. Єпіфанова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2017. - Вип. 23(1). - С. 162-166. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_23%281%29_39

43. Систематизація факторів ризику фальсифікації фінансової звітності: обліковий аспект / Н. О. Мізякіна // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. - 2016. - Вип. 2-3. - С. 260-270. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2016_2-3_18

44. Татур С.К. Виды экономического анализа, их место и роль в совершенствовании управления промышленным производством: [сб. ст.] / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова, Экон. фак., Каф. бухгалтерского учета и анализа хоз. деятельности. — 425 с.
45. Теоретичні аспекти комплексного аналізу фінансової звітності підприємства / І. І. Туболець, Н. І. Демчук // Агросвіт. - 2012. - № 4. - С. 44-48
46. Туболець І. І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА / І. І. Туболець, Н. І. Демчук. // Агросвіт. – 2012. – №4. – С. 44–48.
47. Удосконалення методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства / А. М. Лисенко, Ю. Ю. Недовоз // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2012. - Вип. 22(2). - С. 136-143. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22%282%29_25
48. Удосконалення методики аналізу показників бухгалтерської фінансової звітності підприємств / О. Зигрій // Економічний аналіз. - 2013. - Т. 12(4).
49. Узагальнений порівняльний аналіз стандартів фінансової звітності / Б. Пухирж, Л. В. Солоділова // Управління розвитком складних систем. - 2014.
50. Фещенко О.П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності / О.П. Фещенко // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2015. – № 2. –С. 229 – 236.
51. Финансы предприятий под. ред. Колчиной Н.В. — Москва: Юнити, 2005.
52. Царук В. Ю. Фінансова звітність підприємств в сучасних умовах господарювання: проблемні аспекти і перспективи розвитку / В. Ю. Царук // Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. - 2017. - Вип. 26(2). - С. 236-243.
53. Чернега Л. ПЕРСПЕКТИВИ ОНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ / Любов Чернега. – 2018.

54. Чернега Л. Перспективи оновлення національних стандартів обліку та звітності / Л. Чернега // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. - 2018. - № 3. - С. 165-176.
55. Шечук О. Д. АУДИТОРСЬКА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА / О. Д. Шечук, К. С. Черномаз. // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – №56. – С. 55–60.
56. Шубіна С. В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ / С. В. Шубіна, О. Ю. Мірошник, К. Сулименко. // Вісник університету банківської справи. – 2017.
57. Шурпенкова Р. К. Методика аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання / Р. К. Шурпенкова. // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий фінансовий простір,. – 2013. – №99. – С. 108–116.
58. Financial Statements of a Company as an Information Base for Decision-Making in a Transforming Economy / [E. A. Osadchy, E. M. Akhmetshin, E. F. Amirova та ін.]. // European Research Studies Journal. – 2018. – №21. – С. 339–350.
59. Grossi G. Innovation in the Finance Function Global Survey 2018 / Giovanni Grossi. // FSN Publishing Limited.. – 2018. – С. 1–63.
60. Piotrowska K. Innovation in financial statements – evolution and trends / Katarzyna Piotrowska. // Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. – 2016. – №66. – С. 139–149.
61. Zager K. THE ROLE OF FINANCIAL INFORMATION IN DECISION MAKING PROCESS / K. Zager, L. Zager. // Innovative Marketing. – 2006. – №2. – С. 35–40.

Додатки